

Visie

Op Tweemaster Koers zien we het als onze taak om leerlingen op een goede manier deel te laten nemen in de maatschappij. Wij vinden het belangrijk dat onze leerlingen op een bewuste manier in het leven staan, waarbij ze niet alleen respect hebben voor anderen, maar ook naar anderen omzien en hun eigen identiteit ontwikkelen. Hierbij is het een voorwaarde om kennis van de basiswaarden van onze samenleving te hebben en de attitude en vaardigheden te ontwikkelen om deze kennis toe te kunnen passen. Wij zien de school als een belangrijke ontmoetingsplaats, waarin deze basiswaarden kunnen worden geoefend. Dit doen wij vanuit het uitgangspunt van menselijke waardigheid: vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Wij geloven dat de diversiteit binnen Tweemaster Koers onze leerlingen helpt een onderlinge verdraagzame houding te ontwikkelen.

Onze populatie:

In de samenleving signaleren wij dat er steeds meer sprake is van verharding en verdeeldheid. Het is terug te zien op het nieuws, in de krant en op internet. Ook merken wij het in onze schoolomgeving. Wij zien deze trend als een risico voor een democratische samenleving, want verharding en verdeeldheid dragen volgens ons niet bij aan het samen oplossen van problemen. Daarop hebben wij onze ambities en aanbod afgestemd.

Onze ambities (doelen) zijn:

1. Wij leren onze leerlingen om evenwichtig en respectvol (vanuit duidelijke waarden en normen) om te gaan met zichzelf, de medemens en de omgeving.
2. Wij leren onze leerlingen wat democratie inhoudt en hier binnen zo goed mogelijk te handelen. Ze leren hun mening over maatschappelijke thema's te verwoorden.
3. Wij leren onze leerlingen actief betrokken te zijn in de samenleving en gericht te zijn op samenwerking.
4. Wij brengen onze leerlingen kennis en respect voor andere opvattingen en overtuigingen (religies) bij.
5. Wij richten ons op de algemene ontwikkeling en we geven onze leerlingen culturele bagage mee voor het leven.

Onze basiswaarden zijn:

- vrijheid van meningsuiting
- gelijkwaardigheid
- begrip voor anderen
- verdraagzaamheid
- autonomie
- afwijzen van onverdraagzaamheid
- afwijzen van discriminatie
- verantwoordelijkheidsbesef

Leerdoelen en onderwijsinhoud

Bij de invulling van actief burgerschap en sociale integratie maken we gebruik van verschillende methodes en activiteiten. In de leerdoelen van ons burgerschapsonderwijs zijn alle aspecten van onze visie op burgerschap uitgewerkt. Dit geeft weer welke kennis, houding en vaardigheden wij aan leerlingen willen overdragen. In onze leerdoelen is er aandacht voor de basiswaarden van de democratische rechtsstaat, en voor sociale en maatschappelijke competenties. We garanderen hiermee een structureel aanbod waarbij we onze ambities nastreven en voldoen aan de volgende [kerndoelen](#):

34 De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.

35 De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.

36 De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.

37 De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

38 De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met verschillen in opvattingen van mensen.

39 De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.

47 De leerlingen leren de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen en buitenland, vanuit de perspectieven bestuur, cultuur en

levensbeschouwing. In ieder geval wordt daarbij aandacht besteed aan twee lidstaten van de Europese Unie en twee landen die in 2004 lid werden, de Verenigde Staten en een land in Azië, Afrika en Zuid-Amerika.

51 De leerlingen leren gebruik te maken van eenvoudige historische bronnen zoals aanwezig in ons cultureel erfgoed.

53 De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

Aanpak

Er zijn twee elementen die een rol spelen bij het versterken van onze burgerschapscompetenties. Dit zijn het pedagogisch & sociaal klimaat en het curriculum.

Pedagogisch & sociaal klimaat:

Als school willen wij een veilige en geborgen omgeving bieden, waarin de leerling zich geaccepteerd voelt en ruimte ervaart om zich verder te ontwikkelen op sociaal-emotioneel, cognitief, creatief en cultureel gebied. We gaan uit van het unieke van elk kind en proberen aan de individuele verschillen tegemoet te komen. Niemand is gelijk, maar wel gelijkwaardig.

Wij streven ernaar om iedere leerling zo veel mogelijk binnen het leerstofjaarklassensysteem op te vangen. We stemmen ons onderwijs af op de leer- en ontwikkelingsbehoeften van onze leerlingen in tempo en leerstof. Onderwerpen als 'zelfstandig werken', 'effectieve instructie', dag- en weektaken zijn duidelijk zichtbaar in de school.

Voor de verwerking van de lesstof gebruiken we verschillende werkvormen en materialen. We leggen de nadruk op het goed leren lezen en rekenen en hanteren een gezonde balans tussen offline en online werken. De verwerking van de lesstof doen we veelal op papier. De methodes die wij gebruiken, zorgen voor een doorgaande lijn tussen taalthema's en wereldoriëntatie. Hiermee leggen we een brede kennisbasis waarbij de leerlingen leren samenvatten, schrijven en presenteren.

Onze kernwaarden

- Plezier: we gaan met plezier naar school. Onze leerlingen zijn betrokken bij de lessen en willen graag nieuwe dingen leren.
- Veilig: we bieden een veilige basis met duidelijke regels en routines. Als KiVa school zorgen we er samen voor dat we het fijn hebben met elkaar.
- Ontwikkelingsgericht: leren is een continu proces. Niet alleen onze kinderen ontwikkelen zich, maar ook onze leerkrachten zijn blijvend in ontwikkeling.
- Gezond: we zijn een gezonde school. We stimuleren gezond gedrag en besteden veel aandacht aan welbevinden, sport, bewegen en voeding.
- Kwaliteit: we willen zoveel mogelijk waarde leveren. We maken gebruik van een heldere kwaliteitsstructuur en bieden evidence based onderwijs.
- Open communicatie: we zijn naar iedereen transparant en helder in onze communicatie. Ouders worden goed op de hoogte gehouden van hetgeen er speelt in de groep en op onze school en vice versa.

ONZE SCHOOLREGELS

We zorgen ervoor dat iedereen het fijn heeft

We zijn rustig op de gang

We zijn zuinig op alle spullen

Wij geven elkaar een nieuwe kans

SAMEN EEN FIJNE SCHOOL

Het curriculum

De Tweemaster Koers heeft het curriculum burgerschap uitgewerkt aan de hand van de volgende kernthema's:

- Democratische cultuur
- Vrijheid en gelijkheid
- Macht en inspraak
- Identiteit
- Diversiteit
- Solidariteit
- Digitaal samenleven
- Duurzaamheid

In de komende paragrafen is uitgewerkt hoe deze verschillende kernthema's in de praktijk zichtbaar worden op onze school.

Democratische cultuur

Om een democratische cultuur te onderhouden zijn burgers nodig die mee kunnen doen en rekening kunnen houden met anderen. Leerlingen zijn burgers, nu en in wording, die op school ervaringen opdoen met het toepassen van vrijheid, gelijkheid en solidariteit in contexten die voor hen betekenisvol zijn.

Daarom leren onze leerlingen:

- Om te gaan met hun wensen en hun (beargumenteerde) opvattingen en zich hierover uit te spreken.
- De gevoelens, wensen en opvattingen van anderen te herkennen en te respecteren.
- Er rekening mee houden dat hun mening of uitlatingen emoties teweeg kunnen brengen bij anderen.
- Dat de ander ook een stem en mogelijk een ander gezichtspunt heeft, hier naar te luisteren en vragen te stellen om meer over de ander en zijn/haar gezichtspunt te weten te komen.
- Hun eigen mening bij te stellen op basis van nieuwe inzichten.
- Conflicten in de klas op een vreedzame manier op te lossen, maar ook accepteren dat conflicten kunnen blijven bestaan.

Op onze school is dit als volgt zichtbaar:

- Op onze school laten leerkrachten zien dat zij een voorbeeldfunctie hebben in zowel woord als daad.
- Wij zijn een KiVa-school. Er worden wekelijks in de groepen 1 t/m 8 wekelijks KiVa-lessen gegeven. Tijdens deze lessen staan onderwerpen centraal zoals omgaan met conflicten, plagen en pesten, de verschillende emoties en reflecteren.
- Vanaf het schooljaar 2023-2024 gewerkt vanuit de principes van SterkWerk door kinderen betekenisvolle rollen te geven en daarbij aandacht te geven voor de sterke kanten en talenten van de leerlingen.

- Er wordt gewerkt met de methode ‘Wijzer!’, waarin verschillende democratische onderwerpen de revue passeren zoals het algemeen kiesrecht, de Europese Unie, het bestuur in Nederland, politieke partijen, propaganda en volksvertegenwoordigers.
- Op onze school is een leerlingenraad actief waarin leerlingen uit de groepen 6, 7 en 8 vertegenwoordigd zijn. Om in de leerlingenraad te komen, vindt een lessenreeks plaats waardoor de leerlingen het democratische proces omtrent verkiezingen ervaren.

Vrijheid en gelijkheid

Een democratische rechtsstaat maakt een vrije, diverse samenleving mogelijk. Om te functioneren in een democratische rechtsstaat is het wezenlijk dat leerlingen kennis verwerven van en betekenis geven aan de basiswaarden: vrijheid en gelijkheid.

Daarom leren onze leerlingen:

- Wat er wordt verstaan onder de basiswaarden en hoe deze (concreet) tot uiting kunnen komen in de klas, school en omgeving.
- De grond-, mensen- en kinderrechten en het belang hiervan.
- Welke kaders de rechtsstaat biedt voor rechten en vrijheden.
- Het verschil tussen regels en afspraken.
- Het belang van regels en afspraken thuis, op school en in de publieke ruimte. En waarom deze van elkaar kunnen verschillen.
- Dat zij *vrijheid* hebben in het maken van keuzes, daarbij rekening houdend met de vrijheid van anderen en de geldende afspraken in de omgeving.

Op onze school is dit als volgt zichtbaar:

- Leerkrachten laten zien dat zij een voorbeeldfunctie hebben in zowel woord als daad.
- Leerkrachten krijgen binnen de organisatorische mogelijkheden de ruimte aan leerlingen om keuzes te maken.
- Op onze school wordt er gewerkt met de methode ‘Wijzer!’ waarin het thema vrijheid en gelijkheid naar voren komt aan de hand van begrippen zoals grond-, mensen- en kinderrechten.
- Binnen de school zijn de schoolregels zichtbaar opgehangen en zijn de groepsafspraken zichtbaar opgehangen in de klas. De leerlingen krijgen instructie over het belang van regels en afspraken in het algemeen en waarom deze van elkaar verschillen. KiVa biedt hiervoor een houvast.

Macht en inspraak

Onze leerlingen leren dat de democratische rechtsstaat een manier is om macht te verdelen, burgers een stem te geven en hen te beschermen tegen willekeur en machtsmisbruik. Om bij te kunnen dragen aan de instandhouding van een democratische cultuur is het van belang om inzicht te hebben in de wording, werking en betekenis van de democratische rechtsstaat en in machtsvraagstukken.

Daarom leren onze leerlingen:

- Welke consequenties het kan hebben als je regels overtreedt of afspraken schendt (op school of in de publieke ruimte).
- Welke mogelijkheden en grenzen er zijn om ergens over mee te praten (op school of daarbuiten).
- Over gezagsdragers en politieke instituties in Nederland, Europa en de wereld.
- Wat de buitenwerkstelling van de rechtsstaat kan betekenen a.d.h.v. de Duitse bezetting en de Holocaust.
- Over rollen van en verhoudingen tussen mensen op school, in de buurt en in het land.

Op onze school is dit als volgt zichtbaar:

- Op onze school zijn er duidelijke regels en afspraken gemaakt over hoe wij met elkaar omgaan. Deze regels zijn visueel gemaakt en zijn zichtbaar binnen de school en op het plein en wordt door een ieder nageleefd.
- Onze school heeft een protocol "[Sociale Veiligheid](#)", hier staat in beschreven hoe grensoverschrijdend gedrag wordt voorkomen en tegengegaan.
- Er wordt gewerkt met de methode 'Wijzer!' waarin het thema macht en inspraak de revue passeert aan de hand van begrippen zoals de Europese Unie, het bestuur in Nederland, de Verenigde Naties, de Tweede Wereldoorlog en de Holocaust.
- Er is een leerlingenraad actief waarin leerlingen uit de groepen 6, 7 en 8 vertegenwoordigd zijn. Om in de leerlingenraad te komen, vindt een lessenreeks plaats waardoor de leerlingen het democratische proces omtrent verkiezingen ervaren. De leerlingenraad komt meerdere keren per schooljaar bijeen. Zij praten dan met de directie over de ontwikkelingen van school. Zij geven gevraagd en ongevraagd advies over zaken waarvan de leerlingen vinden dat het beter of anders kan.

Identiteit

Het is belangrijk dat leerlingen zich bewust worden van hun identiteit, waar de verschillende aspecten van die identiteit uit voortkomen en hoe het geheel aan verandering onderhevig is. Identiteit beïnvloedt de opvattingen van mensen over maatschappelijke vraagstukken en de manieren waarop ze zich in de publieke ruimte manifesteren.

Daarom leren onze leerlingen:

- De eigen grenzen te herkennen, te benoemen en te bewaken (emotioneel, fysiek).
- Woorden te leren geven aan wat ze denken, doen, willen en willen worden; leren dat hun taal of talen deel uitmaken van wie zij zijn. Te benoemen wat ze al kunnen en wat nog niet; wat ze leuk vinden om te doen.
- Hun primaire/ secundaire emoties te herkennen, benoemen en ermee om te gaan.
- Te benoemen wat thuis belangrijke tradities, vieringen en rituelen zijn.
- Enkele verschillende aspecten waardoor hun identiteit mede gevormd is bewust waar te nemen: gender, gezin, levensbeschouwing, religie en cultuur.
- Na te denken over schoonheidsidealen, gender, seksualiteit, etniciteit en (on)gelijkheid zoals die gerepresenteerd worden op (sociale) media en welke invloed dit heeft.

Op onze school is dit als volgt zichtbaar:

- Wij zijn een KiVa-school. Er worden wekelijks in de groepen 1 t/m 8 wekelijks KiVa-lessen gegeven. Tijdens deze lessen staan onderwerpen centraal zoals het leren aangeven en het bewaken van eigen grenzen, emoties (h)erkennen en benoemen.
- Op onze school wordt talentontwikkeling gestimuleerd middels, muziek, wetenschap en techniek, diverse plus faciliteiten en Engels vanaf groep 1/2
- Op onze school wordt er gebruikgemaakt van Houvast, hierin worden geloven, belangrijke tradities, vieringen en rituelen behandeld. Er komen o.a. verschillende geestelijke stromingen aan bod waarbij wij de kinderen leren om respectvol om te gaan met deze verschillen. Met Pasen en Kerst houden we verschillende activiteiten. Met Kerst is dat een kerstmaaltijd. Met Pasen organiseren we een paasontbijt. Aan het eind van het jaar is er een viering waarin we het jaar afsluiten.
- In de bovenbouw besteden we jaarlijks aandacht aan de [week van de mediawijsheid](#), zie hiervoor “digitaal samenleven”.

Uitgangspunt van een democratische samenleving is dat iedereen voor de wet gelijk is. De rechtsstaat vormt de grondslag voor een vrije, diverse samenleving waarin mensen met verschillende sociaal-economische, levensbeschouwelijke, religieuze en culturele achtergronden, fysieke en mentale mogelijkheden, politieke- en seksuele oriëntaties en expressies van gender gelijkwaardig kunnen samenleven.

Daarom leren onze leerlingen:

- De grenzen (emotioneel en fysiek) van de ander te herkennen en daar rekening mee te houden.
- Fysieke kenmerken van zichzelf te benoemen en te vergelijken met de ander.
- Over vriendschap en verliefdheid.
- De eigen gezinssituatie en thuiscultuur te vergelijken met die van een ander.
- Samen en/of met hulp van anderen onderlinge conflicten vreedzaam op te lossen.
- Hoofdzaken over religieuze en levensbeschouwelijke stromingen en culturele tradities en gebruiken die in onze diverse samenleving een rol spelen.
- Uit te wisselen over wat gedeelde en verschillende waarden, overtuigingen, idealen en toekomstverwachtingen zijn.

Op onze school is dit als volgt zichtbaar:

- Onze school is een KiVa-school. Er worden wekelijks in de groepen 1 t/m 8 wekelijks KiVa-lessen gegeven. Tijdens deze lessen staan onderwerpen centraal zoals het leren omgaan met verschillende overtuigingen en culturen, het vreedzaam oplossen van conflicten en het herkennen en rekening houden met (emotionele en fysieke) grenzen van anderen.
- Er wordt aandacht besteed aan het thema 'Lentekriebels', waarbij onder andere gesproken wordt over vriendschap en verliefdheid. Hierbij wordt rekening gehouden met de leeftijd van de leerlingen om het aanbod goed af te stemmen.
- Op De Tweemaster Koers wordt bij het thema 'mijn lichaam' van onderbouwd gekeken naar de fysieke kenmerken van het kind zelf en deze kenmerken worden vergeleken met die van anderen.
- Onze school werkt met de methode 'Wijzer!' waarin het thema diversiteit een plek heeft gekregen bij onder andere geschiedenis.

Zo komt het ontstaan van de verschillende soorten geloven aanbod en wordt uitgelegd welke normen & waarden, rituelen en tradities bij de verschillende geloven passen. Dit gebeurt in ieder geval voor het Rooms Katholieke geloof, het Protestants Christelijke geloof en het Islamitische geloof.

- Op De Tweemaster worden er kerkbezoeken gedaan naar een Rooms Katholieke kerk.

Solidariteit

Iedereen in de samenleving heeft gelijke rechten, maar kansen zijn niet gelijk verdeeld. Dit roept de vraag op

hoe iedereen een volwaardige deelnemer aan de samenleving kan zijn of worden en hoe vrijheid en solidariteit zich daarbij tot elkaar verhouden. Overheid, organisaties en mensen zelf organiseren solidariteit.

Voor het samenleven is het belangrijk dat kinderen bewust worden van mogelijk- en verantwoordelijkheden voor het bevorderen van rechtvaardigheid en inclusie.

Daarom leren onze leerlingen:

- Taken uit te voeren of problemen op te lossen met respect voor de afspraken die onderling gemaakt zijn.
- In concrete situaties te herkennen en te benoemen wat ze eerlijk of oneerlijk vinden, goed dan wel slecht, welke spanningen dit op kan leveren en wat dat kan betekenen voor hun handelen.
- Over in- en uitsluiting & pesten in de klas.
- Manieren om voor concrete anderen hier én elders op te komen.
- Voorbeelden van uitsluiting, onrechtvaardigheid, discriminatie en ongelijk behandeling in de eigen omgeving en in het land te herkennen en te benoemen.
- Na te denken over de rollen die de overheid, middenveld en burgers kunnen spelen bij het bevorderen van solidariteit en rechtvaardigheid.

Op onze school is dit als volgt zichtbaar:

- Leerlingen verkennen tijdens de KiVa lessen op welke manieren zij op kunnen komen voor zichzelf en voor anderen, hoe ze invloed uit kunnen oefenen, op kunnen komen voor de rechten van de mens en het kind en bij kunnen dragen aan rechtvaardigheid en inclusie.

- KiVa is een preventief, schoolbreed programma voor basisscholen gericht op het versterken van de sociale veiligheid en het tegengaan van pesten. Vanuit KiVa maakt de school gebruik van het curatieve groepsgesprek om pesten bespreekbaar te maken. Wanneer dit niet voldoende blijkt, wordt er gebruikgemaakt van de steungroepaanpak. Bij de steungroepaanpak wordt het stoppen van het pesten en/of het verhogen van het welbevinden van de leerling de gezamenlijke verantwoordelijkheid van een groepje leerlingen. Dit groepje wordt bewust samengesteld en bestaat uit ongeveer 6 tot 8 leerlingen. De steungroep leden maken concrete afspraken over hoe zij aan dit doel kunnen bijdragen. Na een tijdje wordt met het slachtoffer besproken of de situatie is verbeterd. Daarna volgt ook een evaluatie met de steungroep: zijn alle afspraken nagekomen en is de situatie opgelost?
- Op de Tweemaster Koers wordt er tijdens veel van de aangeboden lessen coöperatief geleerd. Bij coöperatief leren gaat het om de samenwerking tussen sterkere en zwakkere leerlingen. Dit wordt gestimuleerd door coöperatieve werkvormen, waarbij kinderen in heterogene tweetallen of groepjes werken. De kinderen discussiëren samen over de leerstof, ze geven elkaar uitleg en informatie en vullen elkaar aan. Zij zoeken samen naar een oplossing en helpen elkaar.

Digitaal samenleven

Digitale technologie stelt burgers in staat om directer en gemakkelijker hun stem te laten horen en invloed uit te oefenen. Maar de gevolgen van digitale technologie mogen niet worden onderschat. Denk daarbij aan de ongelijke toegang of aan meer/minder bewuste beïnvloeding van opvattingen van mediagebruikers. Om hier mee om te gaan is mediawijsheid vereist.

Daarom leren onze leerlingen:

- Verschillende vormen van (media) boodschappen te (her)kennen.
- Verschillende functies, primaire doelstellingen en de reikwijdte van media te herkennen.
- Hun eigen mediagebruik (type, duur, frequentie) te onderzoeken.
- Over de invloed van mediaboodschappen op hun leefwereld.
- De betrouwbaarheid van digitale informatiebronnen te onderzoeken.
- Dat bij digitaal communiceren ook omgangsregels gelden en deze toepassen.

- De gevolgen van digitaal communiceren en discussiëren voor henzelf en voor anderen te onderzoeken.
- Zorg te dragen voor eigen digitale veiligheid en die van anderen.

Op onze school is dit als volgt zichtbaar:

- Op De Tweemaster Koers wordt gewerkt met TaalActief, veilig leren lezen en Atlantis. Binnen deze methodes wordt ook aandacht besteed aan digitale teksten en het opzoeken van informatie op internet.
- Op De Tweemaster Koers is er een geleidelijke opbouw in het aanleren van digitale vaardigheden.
 - Vanaf groep 3 maken leerlingen een spreekbeurt en boekenbeurt. Daarbij wordt geleerd hoe ze informatie moeten opzoeken en verwerken in een (visueel ondersteunde) presentatie.
 - Vanaf groep 4 krijgen alle leerlingen een eigen Chromebook van school in bruikleen. Dit wordt ingezet om leerlingen op een andere manier te laten oefenen met de lesstof.
 - Vanaf groep 5 verzorgt [de programmeerschool](#) gemiddeld 3x per schooljaar een dagprogramma waarbij computational thinking centraal staat. Er worden dan verschillende activiteiten met en zonder computer aangeboden, waarbij computational thinking concepten worden geïntroduceerd en geoefend.
 - Vanaf groep 6 krijgen onze leerlingen om de week W&T lessen van [Junior IOT](#). Hierbij leren ze in doorgaande lijn o.a. programmeren en 3D printen.
- We hebben op school de afspraak dat mobieltjes niet gebruikt worden onder schooltijd, tenzij daar expliciet toestemming voor gegeven wordt door de leerkracht. Als we signalen opvangen dat er na schooltijd vervelende dingen gebeuren op bijvoorbeeld WhatsApp, dan wordt er een les [WhatsHappy](#) gegeven. De les WhatsHappy maakt de problemen met chatten bespreekbaar en daagt leerlingen uit afspraken te maken over hoe ze fatsoenlijk met elkaar omgaan. De afspraken zetten ze in een poster, die kan worden opgehangen in de klas en worden gedeeld met de ouders. Zij kunnen hier thuis over praten, hun kinderen in de gaten houden en begeleiden.
- In de bovenbouw doen we jaarlijks mee met de [week van de mediawijsheid](#). Er wordt dan met name aandacht besteed aan kritisch, leerzaam en vooral positief mediagebruik.

Duurzaamheid

Door een samenspel van menselijke en natuurlijke krachten verandert de leefomgeving. Dat roept vragen op omtrent duurzame ontwikkeling. Bij vragen rond duurzaamheid spelen op alle schaalniveaus spanningen tussen verschillende waarden en belangen.

Leerlingen leren nadenken over de spanningen die spelen tussen verschillende waarden en belangen rond duurzaamheidsvraagstukken en over de gevolgen daarvan voor de leefomgeving, nu en later, hier en elders. Ze onderzoeken hun eigen keuzes en opvattingen en die van anderen over hoe met de leefomgeving om te gaan en wat hierbij ethisch verantwoord en duurzaam is. Daarbij onderzoeken ze ook welke krachten en machten deze keuzes beïnvloeden en bemoeilijken. Leerlingen zijn zich bewust van het effect van hun keuzes op de leefomgeving en reflecteren op de verantwoordelijkheden die daarmee verbonden zijn.

Op onze school leren leerlingen:

- Duurzame keuzes en gedrag te herkennen aan voorbeelden uit de eigen omgeving.
- De betekenis van de begrippen People, Planet, Prosperity a.d.h.v. voorbeelden te herkennen en te beschrijven. Welke spanningen er zijn tussen de waarden en belangen die aan PPP verbonden zijn, en de invloed van die spanningen op de leefomgeving, dichtbij en veraf, nu en later.
- Na te denken over de mate waarin zij samen met anderen keuzes hebben in vragen rond duurzaamheid.
- Kritisch na te denken over hun eigen gedrag en keuzes van anderen en het effect daarvan op de leefomgeving, dichtbij en veraf, nu en later.
- Na te denken over mogelijke oplossingen voor duurzaamheidsvraagstukken

Uitwerking in de praktijk

- Onze leerlingen scheiden al hun afval. In elke klas zijn de juiste prullenbakken hiervoor te vinden. Ook op het schoolplein staan er voldoende prullenbakken, zodat we er met elkaar voor kunnen zorgen dat er geen afval rondzwerft.
- Onze methode Wijzer! werkt thematisch waardoor vanaf groep 3 de leerlingen, in doorgaande lijn, leren over de klimaatverandering, het zorgdragen voor ons milieu en het evenwicht in de natuur. Hierbij leren we de leerlingen dat er manieren zijn om ervoor te zorgen dat we nu leuk kunnen leven én de aarde kunnen sparen voor de mensen die na ons leven.
- Bovenstaande thema's komen ook aan bod bij de programma's die onze leerlingen op het digibord bekijken, terwijl zij aan het lunchen zijn. Bijvoorbeeld: Koekeloere, Huisje, boompje, beestje, Nieuws uit de natuur, Zapp the planet, Klimaatjager en Overblijf TV.

Professionalisering

De Tweemaster is een lerende organisatie waarbij van en met elkaar leren en samenwerken een vanzelfsprekendheid is. Dit zien wij als een belangrijke grondhouding, omdat het burgerschapsonderwijs constant in beweging is. De volgende principes zijn voor ons leidend:

- Alle teamleden hebben een voorbeeldfunctie te vervullen in zowel woord als daad.
- Iedereen binnen de school is verantwoordelijk voor zijn of haar eigen deel in de samenwerking. Het elkaar blijven ontmoeten in dialoog en elkaar blijven aanspreken (vanuit nieuwsgierigheid of afspraken), is daarom ook een voorwaarde.
- We helpen elkaar om de beste versie van onszelf te kunnen zijn, accepteren verschillen en versterken elkaar zodat we samen over alle vaardigheden beschikken om de organisatie en het onderwijs te verbeteren.

Dit doen wij door:

- We borgen ons onderwijs in kwaliteitskaarten
- De werkwijze uit te dragen in ons dagelijks handelen
- Intensieve samenwerking binnen het team
- Training op studiedagen
- Bij elkaar kijken in de klas; elkaars handelen leren herkennen en erkennen: de collegiale consultatie
- Het hebben van een KiVa-team.
- Feedback te vragen aan stakeholders en externe adviseurs

Onze school evalueert regelmatig de kwaliteit van het burgerschapsonderwijs. Hierbij worden de volgende bronnen geraadpleegd als sturingsinformatie:

- **Methodegebonden toetsen**

Na een thema wordt de informatie middels een methodegebonden toets teruggevraagd aan de leerling. De resultaten hiervan worden geanalyseerd, eventuele bijzonderheden worden met de leerling besproken. De resultaten worden meegenomen in het rapport en besproken met ouders.

- **Sociaal- emotionele monitoring: de KiVa-meting**

Op De Tweemaster vullen leerlingen twee keer per jaar een digitale vragenlijst in: de KiVa-monitor. De vragen gaan onder meer over welbevinden, sociale veiligheid, pesten en (vriendschaps)relaties in de klas. Nadat de leerlingen de vragenlijst hebben ingevuld, krijgen de leerkrachten een rapport van hun groep met sociogrammen. Met het groepsrapport krijgen zij een helder beeld van hoe hun groep in elkaar steekt, zodat zij hun handelen daarop kunnen aanpassen. Daarnaast levert KiVa een rapport met trends en ontwikkelingen op schoolniveau. Deze levert informatie op waarmee beleid kan worden ontwikkeld, getoetst en verbeterd.

- **Meetinstrument “Burgerschap meten” van Rovict**

Jaarlijks wordt in april/mei bij de groepen 7/8 het meetinstrument “Burgerschap meten” afgenomen. Zo verzamelt de school informatie t.a.v. de kennis, vaardigheden en attitude op de 4 sociale taken, te weten; Democratisch handelen, maatschappelijk verantwoord handelen, omgaan met conflicten en omgaan met verschillen. De informatie die hierbij wordt verzameld, wordt ingezet om het schoolbeleid aan te passen.

- **Leerlingenraad**

De Tweemaster beschikt over een leerlingenraad. Het doel van de leerlingenraad is de participatiemogelijkheden (op schoolniveau) van leerlingen vergroten door leerlingen mee te laten denken over de verbetering van ons onderwijs. Het initiatief ligt nog bij de volwassenen, maar de leerlingen geven zelf aan wat zij belangrijk vinden. Leerlingen uit de bovenbouw hebben les gehad over wat een leerlingenraad precies is, hoe zij kritisch kunnen nadenken over de eigen stemkeuze en of zij zichzelf kandidaat willen stellen.

Er vinden serieuze verkiezingen plaats waarbij leerlingen kunnen solliciteren, hun eigen verkiezingsposter maken en presenteren en er echt gestemd wordt door de leerlingen van de betreffende groepen. Voorbeelden van thema's die op de agenda kunnen staan o.a.: veiligheid, schone wc's, aanpassingen aan het schoolplein en de aanschaf van nieuwe methode(s).

- **De (G)MR**

Om de rechtspositie van zowel ouders als leerkrachten veilig te stellen heeft de wetgever bepaald dat iedere school een MR moet hebben. De MR spreekt voor zowel ouders als personeel van de school. Op dit moment bestaat onze MR uit 8 leden, 4 van de ouder- en 4 van de teamgeleding. De leden hebben zitting voor een periode van 3 jaar. De invloed van de MR bestaat uit advies- en instemmingsrecht en het verstrekken van informatie naar alle partijen. De MR vergadert periodiek over onderwerpen zoals onderwijskundig beleid, financieel beleid, personeelsbeleid, maar ook andere zaken zoals zorgplan, schoolplan, schoolgids, klachtenregeling, vakantierooster en organisatorische zaken. De directie woont zo nodig de vergadering bij om opheldering te geven over besluiten of andere zaken. De vergaderingen zijn openbaar. Ouders zijn dus van harte welkom om een vergadering bij te wonen

De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) De GMR is samengesteld uit leden van zowel de MR van De Springplank als die van basisschool De Tweemaster. Beide scholen vallen onder de verantwoordelijkheid van de Stichting R.K. Onderwijs Huizen. Binnen de GMR worden zaken besproken die schooloverstijgend zijn. De GMR heeft ten aanzien van het te voeren beleid advies- en/of instemmingsrecht.

- **Jaarlijkse vragenlijst**

Vanaf 2020-2021 is De Tweemaster gestart met het afnemen van een nieuwe jaarlijkse vragenlijst onder de ouders/verzorgers. Het doel van deze vragenlijst is het verbeteren van de kwaliteit van ons onderwijs en de tevredenheid van onze ouders/verzorgers. De uitkomsten van de vragenlijst worden gebruikt als sturingsinformatie: wat gaat goed op school, wat kán beter en wat móet beter? Hierdoor is het mogelijk om als school prioriteiten te stellen en concrete verbeterpunten te formuleren.

Deze sturingsinformatie wordt gebruikt om te onderzoeken waar kansen liggen binnen het burgerschapsonderwijs. Vervolgens worden de uitkomsten gebruikt om gerichte doelen te stellen, uit te voeren en te evalueren. Dit wordt meegenomen in het jaarplan van de school.

Taakverdeling en organisatie

Het realiseren van burgerschapsonderwijs vraagt verantwoordelijkheid van ons team en daarom om een heldere taakverdeling. De onderstaande tabel geeft een overzicht van wie wat doet en wanneer. Ze zorgen ervoor dat de taken naar behoren worden uitgevoerd.

Wat	Wie	Wanneer
Signaleren en onderzoeken van kansen voor de verbetering van het burgerschapsonderwijs	Directie	Juni t/m september. Dit staat in de schoolanalyse.
Acties bepalen m.b.t. de verbetering van het burgerschapsonderwijs.	Directie	September-oktober.
Uitvoeren van het aanbod	Leerkrachten	Gedurende het gehele schooljaar
Afname KiVa-meting	Leerkrachten	Oktober/november en april/mei
Afname Burgerschap meten	Leerkrachten	Mei-juni
Afname MTO en OTO	Directie	Januari en februari
Burgerschap in de schoolgids	Directie	Juli
Evaluatie en bijstellen op doelen, conclusies en evaluaties ta.v. het burgerschapsonderwijs	Team (of ontwikkelteam etc.)	Mei
Redigeren document actief burgerschap	Team	

